

Preek over Openbaring 13:16-17

- Schildwolde, 7 februari 2016
- Kees van Dusseldorp

Leerdienst over 'het beest in onze wereld?'

liturgie:

votum en groet

Ps.105:1,5,21 [Wiekslag 1-8]

gebed

inleiding op de schriftlezing

lezen: Openb.13:11-14:5

Opw.244

preek: 'het beest in onze wereld?' Openb.13:16-17

Ps.35:8,1,4

geloofsbelijdenis

Gz.70

gebed

collecte

Ld.296

zegen

NB:

deze preek is niet compleet uitgeschreven

bij deze preek hoort een ppt

Inleiding op de Schriftlezing:

De preek van vanmiddag is geen catechismuspreek, zoals in de middagdienst gebruikelijk. Centraal staat een vraag van een bijbelkring over het teken van het beest, zoals daarover in Openbaring 13 wordt gesproken. Ik vind het altijd leuk om vragen te krijgen die met de Bijbel of het christelijk geloof te maken hebben. Toen ik met deze vraag bezig ging, kwam ik erachter dat er veel over te zeggen is. Vandaar de keuze om vanmiddag daarmee bezig te gaan: Het teken van het beest, zoals dat in Openbaring is beschreven, is dat in onze wereld herkenbaar?

Voor we het bijbelgedeelte gaan lezen, even een korte toelichting.

Openbaring: laatste bijbelboek. Johannes kreeg visioenen: soort droom, waardoor Jezus aan hem bekend maakte hoe het er in de wereld echt voorstaat en wat er te verwachten is.

boek vol beelden en vergelijkingen, maar in een duidelijke structuur. heel duidelijk vanuit de tegenstelling tussen het Lam en de zijnen tegenover de vijanden.

zegels: de macht van God wordt geopend

bazuinen: het oordeel van God wordt aangekondigd

schalen: het oordeel van God wordt voltrokken

tussen bazuinen en schalen liggen de bijzondere hoofdstukken 12, 13 en 14 die de plaats van de kerk van Christus beschrijft in zijn geboorte, zijn onderdrukking en zijn overwinning.

Onderdrukking van de kerk door draak, beest uit de zee en beest uit de aarde. Een soort satanische drieëenheid die met elkaar een grote macht uitoefent. Maar die uiteindelijk toch de gelovigen niet klein krijgt, omdat zij toebehoren aan Jezus Christus, die het Lam is.

1. Waarom dit onderwerp?

#1: Openb.13:16-17

Aanleiding: vraag bijbelkring.

Eerste reactie: niet zoveel zin in.

Openbaring?! Joodse rabbi: de visioenen van Ezechiël niet bestuderen voor je 40^e.

Graag nuchter blijven.

Kern van christelijk geloof?

Eerste oriëntatie:

Toch wel belangrijk.

Te groot voor een snel antwoord.

Wel degelijk van belang voor dagelijks leven als christen.

#2

Concrete vragen van de bijbelkring:

1. Is een chip in je lichaam concreet een teken van het beest en dus van satan?
2. In hoeverre kan en mag je meewerken of meegaan in een steeds verdergaande door de overheid gecontroleerde samenleving?
3. Moeten we niet weer terug naar de natuur en naar het eenvoudige leven zoals de Amish in Amerika?

ad1: Er is altijd nagedacht over 'het teken van het beest' en vooral over de betekenis van het getal 666. Op allerlei plaatsen wordt het werk van de satan in onze wereld soms aangewezen. Terwijl anderen er helemaal niets mee hebben en ook geen oog lijken te hebben voor de invloed van de boze.

ad 2: In onze tijd ligt de aanleiding vooral in de verre gaande controle van de overheid op mensen: via chips, sofinummer, GPS, af luisteren en camera's en internetgebruik. Op allerlei manieren word je gevolgd en soms gecontroleerd. Er wordt geoefend met biochips.

ad 3: Heimwee naar het eenvoudige leven. Mensen hikken aan tegen ingewikkeldheid van onze samenleving. Veel mensen raken burn-out of krijgen last van stress. Heeft dat iets met de duivel te maken?

#3

Biochip – rijstkorrel – hier russisch model. amerikanen zijn al verder.

#4

we kennen het systeem als het gaat over dieren.

ze worden gechipt: om ze te kunnen volgen. alle details van de dieren die tot voedsel dienen, worden verzameld: geen fraude met ons eten!

honden en katten gechipt om ze te kunnen terugvinden als ze zoekraken.

op een aantal plaatsen klinkt de roep om ook mensen van een chip te voorzien.

#5

dat kan heel handig zijn:

- toegangspoortjes – identificatie
- bloedsuikercontrole - medisch
- alles bij de hand: bellen, betalen, navigatie, alle pasjes uit je portemonnee

De vraag is: zijn zulke ontwikkelingen nu het teken van het beest? Dit kan toch allemaal misbruikt worden? Nu heb je nog een vrije keuze, maar worden we door al die technische ontwikkelingen en toepassingen niet steeds meer gecontroleerd en ook beperkt? Er zijn al heel wat regels waarop we worden gecontroleerd. Sommige regels vinden we goed: dat je je inkomen opgeeft aan de belastingdienst, met anderen hebben we meer moeite: dat je je kinderen geen thuisonderwijs mag geven als je het met de identiteit van school niet eens bent.

#6

Thema: het beest in onze wereld?

Een vraag: je zit hier immers niet alleen om te consumeren, maar ook om te leren.

Wat is voor jou/u je belangrijkste motivatie om te luisteren?

- A. Ik wil meer weten over Openbaring (de Bijbel).
- B. Ik wil weten hoe ik onze wereld moet begrijpen.
- C. Ik denk vaak na over profetieën van de eindtijd.
- D. Ik vind die moderne technieken best bedreigend.

Je kunt ook andere antwoorden verzinnen (benieuwd wat de dominee ervan maakt, eigenlijk ben ik niet gemotiveerd).

Mag ik je vragen om voor jezelf een van de vier te kiezen? En zo

#7

Hoe is de preek opgezet?

Ik denk dat het goed is om drie vragen bij langs te gaan:

- Hoe lees je Openbaring?
- Wie is het 'beest uit de aarde'?
- Wat levert dit bijbelgedeelte mij op?

Deze drie vragen wil ik aan de orde stellen en daar wat over naar voren brengen vanuit de Bijbel zelf. In de verwachting dat ons dit meer inzicht geeft in de Bijbel, in de wereld en ook meer vertrouwen in het leven met God.

Misschien dat mijn overwegingen niet iedereen overtuigen. Ik heb ook geen antwoord op alle vragen. Maar ik probeer zoekend te luisteren naar wat de Heer in zijn Woord aangeeft. En neem u/jullie graag mee op mijn weg. Biddend of de Heer de wijsheid wil geven, waar Johannes het al over heeft: Het komt aan op wijsheid en inzicht.

2. Hoe lees je Openbaring?

#8

Dat is nogal beslissend.

Lees je het als toekomstvoorspelling?

Zo in de boek- en filmserie 'Left behind': de laatste bazuin.

De visioenen van Openbaring worden letterlijk opgevat en als spoorboekje van de eindtijd beschreven, die binnenkort moet beginnen. Boeiend geschreven, als je van dit genre houdt. Maar als uitleg van Openbaring schiet het tekort. Je komt er niet mee uit:

- Je kunt niet alles letterlijk opvatten. Bv beesten.
- Het is ook niet de bedoeling om alles letterlijk op te vatten. Met name getallen hebben – Bijbels gezien – veel meer een figuurlijke betekenis. Zeven bazuinen betekent niet dat er zeven keer een wereldwijd signaal klinkt.

- Er zitten veel herhalingen in het Bijbelboek. Of beter gezegd: de gebeurtenissen in de wereld worden steeds vanuit een andere gezichtshoek beschreven. Maar het zijn vaak wel dezelfde gebeurtenissen, bv. het bijeenkomen van de 144.000, de gelovigen die het Lam, Jezus Christus volgen.

#9

Lees je het als profetie voor de christenen van de eerste eeuw, die aan alle kanten verplicht werden om de Romeinse keizers te vereren? En die zwaar vervolgd werden omdat ze dat weigerden? Heel boeiend om zo het bijbelboek te lezen. Je komt ook concrete aanwijzingen tegen, die je direct kunt toepassen op de situatie ten tijde van keizer Nero, of keizer Domitianus. Toch voldoet ook dat niet, omdat in het boek veel breder en verder wordt gekeken.

#10

Naar mijn overtuiging kreeg Johannes zijn visioenen met het oog op het tijdperk van de kerk.

Beeldtaal – geen spoorboekje. beeldtaal: vraagt om gevoel voor beelden, niet om allerlei ingewikkelde redeneringen. Vraagt ook om kennis: OT-beelden, beelden uit die tijd. Zo laat de beeldtaal van Openbaring een bepaald licht vallen op de verhoudingen op aarde. Een rode draak met zeven koppen en tien horens. Een beest dat eruit ziet als een lam, maar klinkt als een draak.

Onthulling – geen voorspelling. Dat is een belangrijk verschil. Voorspelling: hoe het precies gaat. Onthulling: hoe de werkelijkheid er achter de schermen uitziet. mooi voorbeeld: Bert en Ernie in DWDD. Je ziet twee pratende poppen aan tafel. Maar aan de andere kant zie je vier mensen in onmogelijke positie onder de tafel liggen om die poppen te bedienen. Foto's op internet: ons wordt onthuld hoe het is. Zo wordt in Openbaring onthuld hoe het er achter de schermen uitziet. Hoe het in werkelijkheid toegaat.

Tijdperk van de kerk. Steeds weer, steeds meer. Te beginnen met Rome (lezers!). Maar ook herkenbaar op zoveel andere plaatsen: Nazi-duitsland. ISIS. Steeds weer. Maar ook steeds meer. Niet alleen voor de eerste eeuw. Niet alleen voor het eind der tijden. Maar van belang voor de hele periode. De tijd dus ook waarin wij leven. Soms is het ene meer herkenbaar, soms het andere. Maar Openbaring geeft een hemelse schets van het aardse leven.

#11

In alle visioenen, beelden en woorden: een centrale boodschap:

- Jezus Christus heeft alle macht
- Ook al lijkt vaak het tegendeel
- Het wordt niet gemakkelijk
- Maar het Lam overwint!

NB: Die overwinning staat al aan het begin van het boek! Evenals de beveiliging en redding van de gelovigen. Het komt ook steeds weer terug. En het loopt erop uit. Het is geen angstig proces. Niet zonder bedreigingen en moeilijkheden. Maar ook niet zonder vertrouwen en uitzicht. Wie aan het Lam verbonden is, die is verzegeld.

Grote lijnen, grote verhalen. Niet iedereen kan daar iets mee: liever concreet en persoonlijk. Tot je tegen ontwikkelingen aanloopt en je afvraagt: hoe zit het nu precies? Wat gebeurt hier in de wereld? Hoe is God dan bezig? Hoe moet ik ertegen aankijken? Dan is zo'n groot verhaal welkom.

3. Wie is het beest uit de aarde?

#12

even terug naar de hoofdlijn

13

satanisch drietal.

- draak – satan. eerst in de hemel, maar na de komst van de Messias naar de aarde verbannen. Daar zoekt hij zijn kracht.
- beest uit de zee – meest verbijsterende verschijning, door satan wordt opgeroepen. lijkt onoverwinnelijk. agressief vijandig naar gelovigen. macht ingezet tegen Christus en de zijnen.
- beest uit de aarde. meer onder de mensenwereld. discriminatie en uitsluiting van de gelovigen. je moet meedoen met de massa, anders heb je geen leven.

natuurlijk heeft het mensen geprikkeld om van deze visioenen afbeeldingen te maken. je moet wel even zoeken voor ze pedagogisch verantwoord zijn en mensen er geen nachtmerries van krijgen...

maar niet het plaatje is het belangrijkste, maar de beschrijving. de details.

#14

het beest uit de aarde: zag eruit als een lam, maar sprak als een draak.

lijkt onschuldig, maar is bedrieglijk en bedreigend.

wordt later in Openbaring 'de valse profeet' genoemd.

- verleidt de mensen tot afgoderij – en dwingt hen ertoe
- verricht indrukwekkende tekenen
- beheerst het denken en handelen van mensen

Een stapje verder: Wie is dat beest?

#15

Johannes geeft herkenningstekens: 666.

Alle eeuwen door hebben mensen geprobeerd om hier een bepaalde persoon aan te verbinden. Door een bepaalde berekening kun je een naam omzetten in een nummer.

In de loop van de geschiedenis is het wel toegepast op keizer Nero, die christenen in het Romeinse Rijk ombracht. Het is wel toegepast op de paus van Rome, die de antichrist zou zijn. Op Hitler, op Bill Gates en noem maar op. Op internet beweert iemand, dat hij bij elke naam wel een berekening kan verzinnen die 666 oplevert.

Men heeft het nummer wel gemeend te ontdekken in grote internationale bedrijven, in de streepjescodes die op alle producten staan.

Ik heb het in de afgelopen weken allemaal wat proberen te bekijken. Er is een overvloed aan theorieën.

Ik weet het niet. Als er zoveel kandidaten zijn voor dit herkenningsteken, dan zegt het meer over de persoon die dit uitrekt, dan over datgene wat hij probeert uit te wijzen.

Er is één verklaring, die mij het meest aanspreekt. In Openbaring komt drie keer een reeks van zeven voor: zeven zegels, bazuinen en schalen. Bij de beschrijving ervan vertelt Johannes eerst zes zegels (bazuinen, schalen), dan stopt hij even, om te vertellen hoe de situatie eruit ziet, en daarna volgt het zevende zegel, bazuin, schaal, waarmee de heerlijkheid van God aanbreekt.

Als in het visioen nu staat: drie keer zes, dan is dat ook op te vatten als: dit is de verdrukking van de kerk op zijn hevigst. Het is het enelaatste station. De satan heeft veel mensen onder de knoet. Mensen die vrijwillig of onder dwang doen wat hij zegt. Maar het is niet het laatste station. Want dat is aan God, aan het lam!

De onderdrukking van de mensen, de vervolging van Gods kinderen.

De eerste lezers en hoorders van Johannes waren christenen in het Romeinse rijk. Ze hadden te maken met de verering van de keizer. Noodzakelijk om een beetje mee te doen in de economie en samenleving van toen. Er waren maar weinig beroepen toegankelijk als je de keizer niet aanbad: niet bij het leger, niet bij de ondernemersgilden, niet bij de handel.

Ze hadden te maken met de vervolging van de kerk. Het was levensgevaarlijk om als gemeente bij elkaar te komen. Het Romeinse Rijk was een beest geworden. De macht van de staat, de dwang om de keizer te vereren, de economische uitsluiting wanneer je dat weigerde. Daarom kwamen ze in Rome bijvoorbeeld in het geheim bij elkaar in de catacomben van de stad: de kelders, de riolen. Je kunt de bewijzen nog zien.

Het leven was voor christenen in die tijd haast onmogelijk. Wat Johannes laat zien is: achter deze keizerverering, achter deze christenvervolging zit de satan, die macht van legers, politieke invloed en economische maatregelen, als die grote beesten gebruikt tegen Gods kinderen.

Hij maakt duidelijk:

- jullie zijn inzet van een grote strijd.
- houd er rekening mee dat het moeilijk wordt – ook het gewone leven
- maar weet je gesterkt: de satan komt niet verder dan drie keer zes.
- de drie keer zeven is aan het Lam!

Zo zag het er in de tijd van Johannes uit.

#16

Even terug naar de hoofdlijn: Wat levert dit bijbelgedeelte mij op?

#17

terug naar de vragen

ad 1: Ik zou dat niet direct zeggen. Als ik bedenk hoe het leven er voor Johannes' tijdgenoten voorstond: dat ze buitengesloten werden uit de economie en handel, dat ze zich niet konden ontwikkelen. Dan denk ik eerder aan christenen in Irak, Pakistan, Eritrea en

al die landen die in de top-50 staan van landen waarin het voor christenen onveilig is om christen te zijn. Voor hen lijkt het mij veel belangrijker om de krachtige troost van Openbaring te vinden: mensen, ook als je buitengesloten wordt, verarmd of zelfs dakloos wordt, omdat je het Lam volgt: weet wel dat degenen die bij het Lam horen, de overwinning zullen behalen. Dat lijkt mij belangrijker dan door allerlei theorieën proberen aan te wijzen, waarin wij satan bezig kunnen zien in onze wereld. Meestal roepen die theorieën angst op.

ad 2: Ik vind dit een belangrijke vraag. Laat ik allereerst stellen, dat we dankbaar mogen zijn voor de vrijheid en de mogelijkheden in ons land. We hebben best bezwaren tegen sommige ontwikkelingen. En we zien hoe onze maatschappij zich van Gods geboden afbeweegt. Daarachter zit zeker ook de satan: in het libertijnse denken dat iedereen over zijn of haar eigen leven mag beschikken. In het materialistische denken dat iedereen recht heeft op welvaart. In het egoïstische denken dat je eigen geluk belangrijk is dan trouw en dienstbaarheid. En toch is dit van een andere orde dan als je te maken hebt met een kwaadwillende overheid. Natuurlijk bestaat het gevaar dat technische ontwikkelingen worden misbruikt voor slechte doelen. Overheden kunnen zich ontwikkelingen tot anti-christelijke machten. Daarom blijven we alert. In hoeverre je hier risico's in ziet en ze al dan niet wilt nemen, daarin verschillen mensen.

ad 3: Heimwee naar het eenvoudige leven? Voor sommige mensen is dat echt een verlangen. Anderen genieten van de drukte, van de technische mogelijkheden. Belangrijker vind ik: keer terug, steeds weer, naar het eenvoudige geloof: ik ben van Christus! Dat geeft je gevoel voor de bedreidingen en verleidingen. Dat helpt je om bij het Lam te schuilen. Dat helpt je om goede moed te houden.

#18

Wat levert dit visioen over 'het beest in onze wereld? voor jou/u'op?

- A. Het maakt me meer kritisch op wat er gebeurt.
- B. Het motiveert me om het Lam te eren en te volgen.
- C. Het geeft me verlangen om mensen te vertellen over Christus.
- D. Het bemoedigt me om ondanks alles vol te houden.

#19

Het visioen van het Lam en de zijnen, verzegeld: Open.14:1.

Amen